

כעשרה אחוזים בתיקי הפשיעה החקלאית.

לא רק בגבולות

משום מה, הירידה לא נראית בשטח. "בסטטיסטיקה המשטרה אולי מנצחת, אבל בשטח אנחנו פושטים את הרגל", אמר עופר גרשוביץ מקיבוץ דן. גרשוביץ, שעומד בראש האגודה החקלאית גליל-גולן, כבר התייאש מרשויות החוק. הכלים השרופים שהוצגו במסע היו שייכים לו, וגם הנוקים כמובן.

"חבל שלא ביקשו ממני דמי חסות", הוא אומר במר ליבו. "אם היו מבקשים, היו מקבלים. זה היה עולה לי הרבה פחות מהנזק. מגיע רעול פנים עם פח בנוזן של עשרה ליטרים וגורם נזק של שני מיליון שקל". לפני כשלוש שנים הוצתו משרדיו של גרשוביץ בכניסה לאגמון החולה, ונגרם לו נזק של מיליון שקל. ארבעה חודשים אחר כך הוצתו שתי מקצרות וטרקטור, ולפני כחודשיים הועלו באש שני קומביינים. "הטרור אינו רק בגבולות. הוא ממש כאן בתוך הקו הירוק, והממשלה שותקת", מאשים גרשוביץ.

כל זאת מתרחש בדיוק בימים שבהם חקלאים מיישובי עוטף עזה נחשפים לטרור מזן חדש, טרור העפיפונים. המפגעים מעזה מצאו דרך להשחית ולהרוס את השדות הישראליים שמעבר לגדר; רצועת ניילון, חוטים וחומרי תבערה עושים את העבודה בקלות יתרה. הנוקים ביישובי עוטף עזה מגיעים למיליונים, אך בניגוד לחקלאי כל הארץ, חקלאי הדרום לפחות מוכרים כנפגעי טרור. וכשדעת הקהל לצידם, והמומנטום הבורע רק הולך וצובר תאוצה, חקלאי הדרום מקבלים טיפול הולם, פיצויים ותמיכה.

השבוע התייחס גם שר האוצר משה כחלון לטרור העפיפונים, והודיע כי מדינת ישראל תכיר בנוקים כנוקי טרור לכל דבר. "עם תחילת תופעת העפיפונים הגעתי לעוטף עזה והודעתתי שישראל מכירה בתופעה ובנוקים כנוקי טרור, והחקלאים יפוצו עד השקל האחרון", התרברב כחלון בישיבה המפלגתית של סיעת "כולנו".

זריעה, גידול, השקיה, קציר, אגידה - הלכה עם האש". במקרה הזה שוב הייתה פגיעה קשה בחקלאות לשם הפגיעה.

ושוב, בצפון הארץ, לפנות בוקר, בשעות החביבות על הפורעים, פרצה שריפה במתכן בשטח בית הספר החקלאי כדורי. במהלך השריפה נשרפו במקום חבילות חציר (באלות). על פי הודעת המשטרה, נבדק חשד להצתה.

גם בקיבוץ כפר עציון סבלו מהצתות. אלמונים הציתו עשרות עצי דובדבן בקיבוץ, מטע הדובדבנים הושחת ללא תקנה.

זה עדיין לא הכול; במושב שדה אילן שבגליל התחתון הוצת מתכן על כל תכולתו היקרה. בסוף השבוע שעבר נכרתו בעמק שילה בין אלף לאלף חמש מאות גפנים בשתי חלקות שונות. מדובר בנוק של מאות אלפי שקלים לפחות. ושם גם יודעים ככל הנראה מי הפוגעים. האם זה תורם לביטחונם? מסתבר שלא. מדוברות המועצה דווח על הפגיעה בתוספת הפניית אצבע מאשימה: "לצערנו בשנים האחרונות סובלים החקלאים בעמק שילה מטרור חקלאי, ומדי שנה מתבצעת כריתה שכזו. הכריתות מדווחות למשטרה וגששים שמגיעים לשטח מוצאים עקבות מהכפר קוצרא, כך השנה וכך גם בשנים קודמות. למרות כל זאת לא נעשה דבר בנידון, וחקלאי האזור ממשיכים להיפגע שנה אחר שנה".

ביום שני שאחר כך, עם אור ראשון של בוקר, התגלתה פגיעה נוספת, חקלאי קיבוץ מנרה יצאו אל שדותיהם ליום עבודה חדש. ביום הקודם עמלו הם שעות ארוכות על קטיפת הבצלים מהשדות, והיכול נארו בקפידה בארגזים, מוכן לשיווק ולמכירה. בקצה השדה הענק בן חמישים הדונמים המתינו 700 ק"ג בצל, פרי גיעה של עונה שלמה. כשהגיעו החקלאים אל השדה, הם גילו כי כנראה הפריעו למישהו באמצע המלאכה... הם הבריחו את הגנבים בהופעתם במקום, ומתוך 700 הק"ג נעלמו 200 ק"ג של בצל. אם החקלאים לא היו משכימים קום, לבטח לא היה נותר בשדה בצל אחד לפליטה.

עלייה או ירידה?

כל מעשי ההרס והגניבות שנמנו כאן אירעו בחודשיים האחרונים והגדישו את הסאה. החקלאים מצביעים בבירור על עליית מדרגה בהיקף הפגיעות. "בחודש האחרון יש עליית מדרגה משמעותית", סיפר רכז הביטחון של כפר עציון, אפרים סומך. "אני לא זוכר כזה רצף אירועים של טרור חקלאי".

מהתאחדות החקלאים מאשרים את הדבר ואומרים, כי בחודשים האחרונים התלוננו חקלאים מדרום ועד לצפון כי גידוליהם ורכושם הפכו הפקר. "התמודדות המשטרה מול התופעה מעידה, כי המדינה הפקירה את המגזר החקלאי. כבר בדו"ח המבקר בסוף שנה שעברה נמצא כי אין הרתעה ואין אכיפה כלל. המשטרה לא נמצאת בשטח, ואמון החקלאים בה שואף לאפס. זו בושה וחרפה שרק 4.5% מהתיקים מסתיימים בהגשת כתב אישום".

החקלאים נותרים חסרי אונים מול גל הפשיעות ההולך וגובר בקצב מבהיל, אך במשטרה מגלים שאננות ורוע. מעריכים כי הנוק מהטרור החקלאי עמד ב-2017 על 1.2 מיליארד שקל! אך עדיין מנסים לטייח את המצב ולהרגיע את הרוחות. מפקד מג"ב, ניצב יעקב שבתאי, אמר לוועדת הפנים שדנה בטיפול המשטרה בפשיעה החקלאית, כי "בשנתיים האחרונות נרשמה ירידה של 54% בגניבות החקלאיות". הוא לא החמיץ את ההזדמנות לטפיחה על השכם: "אנו יודעים להפעיל מודיעין ולכן יש עלייה במספר כתבי האישום, במעצרים ובתום הליכים. היום יש פי 3 מעצרי תום הליכים לעומת לפני שנתיים". במשטרה מסכמים בגאווה אופיינית: "בשנה האחרונה המגמה התהפכה, וחלה ירידה של

י. סלומון

יירה עצובה וארוכה נשרכה במעלה הכביש בואכה ירושלים. משאיות גר ארוכות נשאו מעליהן גרוטאות פח מפויחות. שרידי צבע צהבהב עוד ניכרים מבין כתמי האפר, ושלט ענק זועק מעל לרכבים המסורבלים מעוותי הצורה: "די לטרור החקלאי!" אלמלי השלט, אולי לא היינו מזהים שמדובר בכלי עבודה חקלאיים.

היה זה בערב פסח, שני קומביינים יקרים בשווי של שני מיליוני שקלים הוצתו על ידי אלמונים. ולא היה זה נזק יחיד באזור. החקלאים ביקשו לעורר דעת קהל וממשלה להתנכלויות וערכו תהלוכה עם הכלים השרופים. הם עברו בחיפה ליד ביתו של שר האוצר כחלון, המשיכו לכיכר רבין בתל אביב, חלפו ליד ביתו של השר לביטחון פנים ארדן בסביון, המשיכו אל ביתו של שר החקלאות אריאל בכפר אדומים והעפילו ירושלימה אל בניין הכנסת.

אך אף אחד מהשרים לא מצא לנכון לצאת אל החקלאים. בתום המסע הציבו החקלאים המיואשים את השלדים המפויחים סמוך לכביש תשעים, ליד צומת אגמון החולה. מיצג דומם ומאשים.

ידו בכל

הפגיעה בחקלאות ובחקלאים במדינת ישראל לא החלה בחודשים האחרונים. החקלאים מתמודדים עם הבעיה שנים ארוכות, אבל לתחושתם יש החמרה במצב. "היום התחושה היא כמו במערב הפרוע", אמר ברנשטיין מאחד הקיבוצים לתקשורת, "הפקרות. הכל מותר. זה כנראה בסדר לנסוע בשדות חקלאיים ולהרוס יבול, לעלות עם ריינג'רים, טרקטורונים ואופנועים על השדות. להיכנס ללא היתר לחלקות, לקטוף פירות או סתם לחבל ברכוש. הפקרות אמיתית. פלישות לשטחים, חיתוך גדרות ושוד של יבולים נעשים פה על בסיס יומי. אצלנו מדובר כמעט אך ורק בפולשים מהמגזר הערבי. הם רואים שטחים פתוחים שאפשר לחדור אליהם ולגזול יבול של אחרים, והם אומרים לעצמם שגם אם ייתפסו, מה כבר יעשו להם?"

ברנשטיין יודע על מה הוא מדבר, לפני שלוש שנים שרפו אצלם בקיבוץ שלושה מתבנים של חציר. הנוק נאמד בכמיליון שקל. היה זה נזק כלכלי אדיר, שגם אילץ את הרפתנים לפתור את בעיית המזון החסר לפרות. השנה שוב, בערב חג הפסח ספגו בקיבוץ התנכלות נוספת. "לפני חג הפסח רכשנו ציוד טפטוף חדש לשדות בשווי של 200 אלף שקל. הציוד עמד מוכן בשטח, אך בבוקר שבו היינו צריכים לפרוס אותו גילינו כי הכל הועלה באש. כשהגעתי לשטח כל מה שנותר זה פלסטיק חרוך". הגנבים אפילו לא לקחו את הטפטפות לעצמם. הציתו, הרסו והלכו. טרור לשם טרור.

כשבוע וחצי לאחר שיירת המשאיות היכו פורעים גם ביישוב תומר שבבקעת הירדן. החקלאי קירשנברג גילה לחרדתו, כי ערבים כרתו 150 עצים בכרם הענבים שברשותו. לדבריו, מדובר בנוק של כ-15 אלף שקלים, שכן יאוך זמן עד שהעצים יצמחו מחדש. קירשנברג, המשמש גם כרכז הביטחון של היישוב, שחזר את האירועים: "הערבים חדרו לכרם במהלך הלילה וכתרו כ-150 שיחי גפן. בשעות הבוקר הגיע הפועל שלי וראה את הנוק העצום שנעשה לכרם. כשהגעתי חשכו עיניי. זהו פיגוע לאומני לכל דבר".

גם בקיבוץ אפיקים שבצמק הירדן עדיין לא התאושו משריפה מכוונת של עשרות חבילות חציר. "עונה שלמה ירדה לטמיון", הסביר לתקשורת נבו צרי, מנהל עסקים בקיבוץ, "עונה של חריש, הכנת השטח,

או עזתים מהגדה, וכן, גם ערבים ישראלים שלוקחים חלק בטרור החקלאי ומזיקים בזדון לחקלאים.

שהמשטרה תעבוד

"במשך שנים רבות המשטרה לא טיפלה בנושא כראוי", טוען קוכמן. "הרבה מהגניבות והפשיעות החקלאיות אפילו לא דווחו, כי החקלאים התייאשו. המשטרה במקרה הטוב רושמת תלונה, אך למעשה, לא קרה הרבה. מרבית התיקים נסגרים בזה אחר זה ללא תוצאות. אז למה לטרוח ולדווח על עוד פשיעה? במשטרה מנופפים במספרים שירדו, וטוענים שהפשיעה החקלאית בנסיגה, אבל זה לא נכון. להיפך. הפגיעות הגיעו לעוצמה כזו שכבר אי אפשר להמשיך כך. החקלאים קורסים תחת הטרור ופושטים רגל. המשטרה חייבת לקחת את הנושא לידיים ולהתחיל לעבוד סוף סוף".

מה אפשר לעשות כנגד הפגיעה המתרחבת בחקלאים?

"אנו, בתנועת האיחוד החקלאי, דורשים התקדמות ממשית בכמה תחומים. ראשית, יש לפעול בתקיפות ולאתר את הפורעים. אי אפשר להניח להם באזולת יד ולאפשר להם להסתובב חופשיים. ויש למשטרה יכולת לעשות זאת. למשטרה יש יחידת מודיעין שיכולה לפעול הרבה, אם רק ירצו. עד לאחרונה המשטרה לא טיפלה בזה כמו שצריך, ביד קשה ובנחישות. היו חקלאים שסיפרו כי השוטרים אמרו להם באדישות: דורשים מכם דמי חסות, אז תשלמו... תסתדרו ביניכם... החקלאי עובד גם כך מספיק קשה, בחום ובקור, מבוקר ועד ליל, והתפקיד של המדינה הוא לפחות לפעול ולעצור את הפגיעה המתמשכת.

מעבר לכך, יש להחמיר את החקיקה על הענישה. מי שהצית טרקטור או שבזז יבול של עונה שלמה, שלא יקבל קנס מגוחך של 5000 שקלים ויחזור לביתו בשמחה ובטוב לב, אלא יקבל קנסות גבוהים יותר שיוציאו לו את החשק לחזור על המעשה. צריך שיהיה עונש מאסר לא רק על דברים קיצוניים, אלא גם על הפשיעה החקלאית שחוזרת על עצמה שוב ושוב. כיום, גם אם מצליחים להגיע לפורעים, המשטרה עוצרת אותם לכמה שעות ומשחררת אותם בקלות עד למשפט. במשפט עצמו הם מקבלים קנס לא משמעותי ומהר מאוד חוזרים לגנוב ולהשחית. וכי למה לא? התנהלות כזו משדרת להם שהם יכולים לעשות מה שרוצים.

צעד נוסף שיש להוביל בו שינוי הוא הגשת התביעות בפרקליטות. כשמביאים את הפורעים למשפט, צריך להגיש נגדם כתב תביעה חמור שימצה מולם את חומר הדין. אך בפרקליטות אין התמחות בפשיעה החקלאית. וכשמגישים כתב תביעה קלוש, גם פסיקת בית המשפט יוצאת מקלה מאוד. הייתה תקופה שבמחוז הצפון היה פרקליט מומחה בנושא זה, והוא הגיש את כתבי התביעה כפי שצריך. מיד ראינו את ההבדל, החלטות השופטים היו טובות בהרבה, והפשיעה, הפלא ופלא, ירדה אף היא באותה תקופה.

חייבים לחולל שילוב של שלושת התחומים יחד, גם עוצמה משטרתית, גם חקיקה מרתיעה יותר וגם טיפול מקצועי של הפרקליטות. כל אלו יוכלו בס"ד להוביל לפסקי דין משמעותיים ולהרתעת המפגעים.

ויש עוד סעיף חשוב הממתין לטיפול דחוף: חברות הביטוח לא רוצות לבטח את החקלאים. כשהן רואות כמה החקלאים 'חשופים בצריח' וכמה הם פגיעים, לא שווה להן לבטח אותם. ואם יש חברה שמציעה ביטוח לחקלאים, היא דורשת סכומי השתתפות עצמית גבוהים מאוד, וזה כבר לא ממש עוזר לנו. המדינה חייבת להתערב בתחום הביטוחים ולספק רשת כלכלית לחקלאים שניזוקו. כי הנזקים הולכים ומצטברים, ולאף אחד לא משתלם להמשיך להיות חקלאי כשהסיכונים כה גבוהים".

טרור בשדות

הצתות בשדות, נזקים של מיליוני שקלים ופגיעה אנושה בחקלאות - לא רק בעוטף עזה. לא רק מהעפיונים // בכל הארץ סובלים החקלאים מטרור ופשעה לאומנית

כשהאירוע מוגדר כאירוע פלילי, האחריות נותרת בידי המשטרה".

והמשטרה, כבר אמרו החקלאים, לא ממש עושה את העבודה.

לא מדברים

דוד קוכמן, מזכ"ל תנועת האיחוד החקלאי, מבהיר: "כל הזמן יש אירועים שלא מדברים עליהם גם בצפון, גם בדרום וגם במרכז. כעת נוסף בדרום טרור העפיונים שהוא די חדש במערכה, ולא היה קודם. אך זו בעצם בעיה קשה שלא מטופלת זמן רב ורק הולכת ומחמירה. למעשה, הפשיעה החקלאית מורכבת מכמה בעיות מרכזיות המשולבות זו בזו:

יש תביעה לתשלום דמי חסות בכל מיני מקומות, בעיקר בפריפריה, בדרום אך גם באזור לכיש במרכז. התופעה מוכרת גם בכינוי ה'חביבה' שלה 'פרוטקשן'. כשתביעת דמי חסות לא נענית, או אפילו כהקדמה לתביעה, מחוללים הסחטנים נזקים גדולים לחקלאים כמו הצתות, הרס והשחתת היבול. והחקלאי, שעובד מצאת החמה עד כלות כוחותיו, לא יכול להישאר ער גם בלילות כדי להגן על היבול מפני פגיעה. יש חקלאים הנכנעים לסחיטה, כדי להציל את שארית רכושם, והמצב המקומם נמשך לאורך זמן...

כמובן, יש גם גניבות ללא הרף. רגע לפני שהחקלאי מביא את התוצרת לשוק ומקווה לקבל את הפדיון השנתי שלו, נגנבת הסחורה ואיננה, והחקלאי נותר בחוסר כל. לצערנו, הגניבות מתרחשות בכל הארץ.

והבעיה השלישית, והפחות ידועה מביניהן, היא הטרור החקלאי שהולך וגדל, בעיקר באזורים צמודי גבול ובפריפריה. זהו טרור לשם טרור, כאשר ה'שכנים' נכנסים לשדות, חותכים וכורתים, שורפים מתבנים, מציתים טרקטורים, משמידים בתי אריזה ופוגעים בכל הדרכים. הם אפילו לא גונבים, רק מבקשים להרוס. ממש טרור. כמעט לא מדברים על הטרור החקלאי, אבל הוא קיים ורק הולך ומתפשט על ידי פלשתנים מהרשות

"כדי להקל על החקלאים, החלטנו היום על מתן מקדמות של 50% מגובה הנזק המשוער, והיתר יטופל במהירות האפשרית".

חקלאי הארץ רואים זאת ועיניהם כלות. לאחרונה הם התכנסו וחתמו על עצומה הדורשת מהממשלה להכיר בפשיעה החקלאית כטרור לאומני. אולי כך יורזו את הטיפול בנושא, ויכירו גם בנזקים העצומים שנגרמים בכל הארץ. בכל ביקור וסיור רשמי שנערכו בשטחי עוטף עזה, לא שכחו החקלאים להזכיר את ההתנכלויות הגוברות בכל רחבי הארץ. האם זה יעזור? לפני שירימו ידיים, הם לפחות מנסים.

מי האחראי?

ד"ר שאול שי מהמכון למדיניות ואסטרטגיה במרכז הבינתחומי הרצליה מתייחס לתופעה ואומר: "לצערנו, טרור חקלאי מלווה אותנו עוד מטרם הקמת המדינה. בחודשיים האחרונים נוסף טרור העפיונים, כשימוש שיטתי של גורמי הטרור. להתנכלויות החקלאיות יכולים להיות מניעים שונים, דתיים, לאומניים או פליליים. בעזה המניע הוא ברור, הפלשתנים מבקשים לגרום נזק לישראל בכל דרך. ואם הם לא מצליחים לעבור את הגדר בצעדות השיבה, הם מנסים לעקוף אותה בטילים, ברחפנים או בצורה פחות דרמטית - בעפיונים ובבלונים.

טרור העפיונים זוהה מיד כטרור לאומני. כל מטרתם של המשלחים היא לפגוע בישראל. שאר הפגיעות החקלאיות מעורבות, לעיתים מדובר בגניבה פלילית, לפעמים זו השחתה לשם השחתה, במניע לאומני מובהק, ולעיתים - ואין ספק שאלו רוב המקרים - המניע מעורב. הפלשתנים מצדיקים את עצמם כחלק מהמאבק הפלשתיני נגד ישראל. לשיטתם, יש להם הצדקה אידיאולוגית ולאומנית לכל מעשי הגניבות".

ומדוע משנה מהו המניע? "צורת ההתייחסות של הממשלה לנושא תלויה בהגדרתו. אם מדובר באירוע לאומני, לרשויות יש אחריות על הטיפול, כמדינה. אך